

Το Προσφυγικό Ζήτημα στην Ελλάδα (1821-1930).

ΟΜΑΔΑ Α': Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου.

ΘΕΜΑ 1^ο (Μονάδες 30):

Αποζημίωση Ανταλλαξίμων: Να καταγράψετε τους φορείς που ανέλαβαν την εκτίμηση και την αποζημίωση των ανταλλαξίμων προσφύγων καθώς και τις λύσεις που προκρίθηκαν.

ΘΕΜΑ 2^ο (Μονάδες 30):

- A) Ποιες ήταν οι συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων κατά το πρώτο διάστημα της εγκατάστασής τους στην Ελλάδα ; (μονάδες 15)
 B) Ποια στάση τήρησαν απέναντι στις συνθήκες αυτές; (μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 3^ο (Μονάδες 30):

- Να αναπτυχθούν σύντομα οι όροι:
 Α) «Οργανισμός Θεσσαλονίκης»(1914)
 Β) «Πατριαρχική Επιτροπή»(1918)
 Γ) «ΕΑΠ»(1923)

ΘΕΜΑ 4^ο (Μονάδες 5): Να σημειωθεί στο ανάλογο πεδίο με ένα Χ αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λάθος:

1. Την περίοδο 1919-1921 λόγω της Ρωσικής Επανάστασης μεγάλο μέρος των Ελλήνων της Ρωσίας κατέφυγε ως πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Σ	Λ

2. Οι ενέργειες των κυβερνήσεων Βενιζέλου της περιόδου 1917-1921 επικεντρώθηκαν αποκλειστικά στην περίθαλψη των προσφύγων.

Σ	Λ

3. Ένας από τους λόγους, που εμπόδιζε την ομαλή ένταξη των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής στην ελληνική κοινωνία ήταν η πεποίθηση, που είχαν, ότι σύντομα θα επέστρεφαν στις πατρίδες τους.

Σ	Λ

4. Από την υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών, που ορίστηκε με την ελληνοτουρκική Σύμβαση της 30^{ης} Ιανουαρίου 1923, δεν εξαιρέθηκε κανένας από τους ελληνικούς πληθυσμούς της Τουρκίας.

Σ	Λ

5. Η Ε.Α.Π. (Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων) ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Ελληνικού Κράτους.

Σ	Λ

ΘΕΜΑ 5^ο (Μονάδες 5): Να γίνουν οι αντιστοιγίσεις:

A) Ιούλιος 1920	1. Υπογραφή Συνθήκης Λοζάνης
B) 15 Μαΐου 1919	2. Λήξη Μικρασιατικού Πολέμου
Γ) 24 Ιουλίου 1923	3. Ίδρυση Ε.Α.Π
Δ) Σεπτέμβριος 1923	4. Υπογραφή Συνθήκης Σεβρών
Ε) Αύγουστος 1922	5. Αποβίβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη.

ΟΜΑΔΑ Β': Ερωτήσεις Ανοιχτού Τύπου. Να αναπτυχθούν όλα τα θέματα:

ΘΕΜΑ 1^ο (Μονάδες 50):

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα εξής:

- α. Ποιες εθνολογικές μεταβολές παρατηρήθηκαν στην Ελλάδα από την άφιξη των προσφύγων; (μονάδες 32)
 β. Πώς οι μεταβολές αυτές συνέβαλαν στην ενίσχυση της εδαφικής ακεραιότητας και συνοχής της χώρας; (μονάδες 18)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η σημαντικότερη συνέπεια της εισροής των Μικρασιατών προσφύγων – σε συνδυασμό με την αναχώρηση των ανταλλαγέντων Τούρκων – ήταν η συγκρότηση εθνικά ομοιογενούς κράτους. Εξετάζοντας τα στατιστικά στοιχεία του πληθυσμού της χώρας μετά τη Συνθήκη των Σεβρών, θα διαπιστώσουμε ότι περίπου ο ένας στους τέσσερις κατοίκους της δεν ήταν Έλληνας. Αντίθετα, μετά τη Συνθήκη της Λοζάνης, οι Έλληνες κάτοικοι της χώρας έφθασαν το εντυπωσιακό ποσοστό του 93,83%. [...]

Η εγκατάσταση στη Μακεδονία και τη Θράκη του 1/3 του αστικού και των 3/4 του αγροτικού πληθυσμού άλλαξε την εθνολογική σύνθεση και κατοχύρωσε την ελληνικότητα των δύο ευαίσθητων αυτών περιοχών. [...] Στη Θράκη, όπου ο ελληνικός πληθυσμός είχε υποστεί δραστική μείωση μετά τη βουλγαρική κατοχή το 1913, η εγκατάσταση των προσφύγων ήταν άμεση προτεραιότητα για το ελληνικό κράτος. Το 1924, το ελληνικό στοιχείο έφθασε το 62,1% του πληθυσμού ενώ τέσσερα χρόνια αργότερα ένας στους τρεις κατοίκους της Θράκης ήταν πρόσφυγας. [...] Η εγκατάσταση των προσφύγων στα βόρεια σύνορα της χώρας αποτέλεσε ασπίδα προστασίας της εδαφικής ακεραιότητάς της και προσέδωσε ένα πρωτόγνωρο αίσθημα ασφαλείας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες»,
 Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 7ος, σελίδες 91-92,
 Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2003

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η Ελλάδα, ακόμη, μέσα από τα ερείπια της καταστροφής θα αντλήσει ερείσματα ικανά να συμβάλουν στην εθνική ανασυγκρότηση. Η εισροή περισσότερων από ενάμισι εκατομμύριο προσφύγων, δημιουργικών αστών και αγροτών [...] θα εμπλουτίσει το ανθρώπινο δυναμικό της ελεύθερης επικράτειας – ποσοτικά και ποιοτικά. Η εθνική συνοχή θα ενισχυθεί αποφασιστικά – ιδιαίτερα στις αραιοκατοικημένες ευαίσθητες βόρειες επαρχίες της – και η παραγωγική δραστηριότητα θα ενταθεί εντυπωσιακά στην ύπαιθρο, αλλά και στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η Ελλάδα, εστία της ελληνικής εθνικής οικογένειας, μετά και την αναγκαστική αναχώρηση του μεγάλου όγκου των αλλογενών στοιχείων που διαβιούσαν στα εδάφη της, αναγόταν σ' ένα από τα εθνολογικά ομοιογενέστερα, κατά μία άποψη, στο ομοιογενέστερο εθνικό κράτος της Ευρώπης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, «Παράγων σταθεροποίησης»,
 Σμύρνη, Μικρασία, σελίδα 145,
 Ε Ιστορικά, ειδική έκδοση Ελευθεροτυπίας

ΘΕΜΑ 2^ο (Μονάδες 50):

...Η Ελλάδα , πριν από το 1923 μας φαίνεται στενάχωρη και σε ορισμένες πολυσήμαντες περιπτώσεις στενοκέφαλη και στενόκαρδη: πνεύμα καταθλιπτικού τοπικισμού τη διατρέχει. Ο βίος παρουσιάζεται οργανωμένος σε μια μίξερη «μικρονοικοκυρική» λογική , με τη φοβερή λογική του δύο και δύο κάνουν τέσσερα. Υστερα από το 1923 κι αφού ξεπεράστηκαν οι πρώτες δυσχέρειες και έπεσαν οι πρώτοι μεσότοιχοι κι άρχισε ουσιαστικά να συντελείται η αφομοίωση των νεοφερμένων με τους παλιούς κατοίκους, νιώσαμε όλοι μας, πως κάποιος αέρας είχε φυσήξει , αέρας που ξεκινούσε από μια πλατύτερη αντίληψη ζωής...
(Mario Vitti, Η Γενιά του Τριάντα , σελ. 31)

Ερώτηση:

1. Αφού μελετήσετε το κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε:
- Πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις ανάμεσα στους γηγενείς Έλληνες και τους πρόσφυγες μετά την οριστικοποίηση της παραμονής των τελευταίων στην Ελλάδα;
 - Πότε και πώς εξομαλύνονται οι μεταξύ τους σχέσεις;